

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji

(POVZETEK)

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

SLOVENIJA 2030: Pripravljeni na izzive prihodnosti

Evropska kohezijska politika je glavna naložbena politika Evropske unije. Z njeno pomočjo smo v Sloveniji uresničili že številne projekte, ki so bistveno prispevali k hitrejšemu razvoju naše države.

V obdobju hitrih sprememb, ki jih narekujeta zeleni in digitalni prehod, so za Slovenijo ključnega pomena ukrepi v smeri večje odpornosti gospodarstva in družbe, izkoriščanja novih priložnosti ter pospešitve prehoda v visoko produktivno, nizkoogljično in krožno gospodarstvo, s končnim ciljem kakovostnega življenja za vse. Temu bodo namenjena evropska kohezijska sredstva v obdobju do leta 2027, z možnostjo koriščenja do leta 2029, v višini 3,2 milijarde evrov.

Slovenija je razdeljena na dve kohezijski regiji, pri čemer se Kohezijska regija Zahodna Slovenija (KRZS) uvršča med razvite regije, Kohezijska regija Vzhodna Slovenija (KRVS) pa med manj razvite regije. To pomeni različno stopnjo sofinanciranja s strani Evropske unije. Ker so tudi v KRZS kljub splošni večji razvitosti prisotne velike razlike v stopnji razvitosti med razvojnimi regijami in znotraj njih, bo proračun Republike Slovenije zagotavljal ustrezno višino nacionalnega prispevka, ki bo omogočal upravičencem višje stopnje sofinanciranja projektov v obeh kohezijskih regijah.

Sredstva evropske kohezijske politike so v obdobju 2021–2027 na nacionalni ravni načrtovana v okviru enega Programa, v katerega so vključeni štiri skladi:

- Kohezijski sklad oz. KS;
- Evropski sklad za regionalni razvoj oz. ESRR;
- Evropski socialni sklad plus oz. ESS+;
- Sklad za pravični prehod oz. SPP (za dve premogovniški regiji: Zasavje in Savinsko-Šaleško regijo).

Za spodbujanje povezovanja urbanega in podeželskega območja ter zmanjšanje razvojnih razlik bodo uporabljeni trije teritorialni pristopi. Trajnostni razvoj mest bo podprt s pristopom celostne teritorialne naložbe (CTN), lokalni razvoj s pristopom lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD), ter regionalni razvoj z mehanizmom dogovori za razvoj regij (DRR).

Ključni izzivi Slovenije, ki jih bomo naslovili s sredstvi evropske kohezijske politike:

- pospeševanje rasti produktivnosti,
- pospeševanje prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo,
- vključujoč družbeni razvoj in medgeneracijska solidarnost,
- pravičen prehod na podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo.

CILJI POLITIK IN PREDNOSTNE NALOGE ZA RAZVOJ SLOVENIJE

Slovenija bo v finančnem obdobju 2021-2027 zasledovala:
6 ciljev politik in v tem okviru 10 prednostnih nalog.

CILJ POLITIKE 1: Konkurenčnejša in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezljivosti na področju IKT

**PAMETNEJŠA
SLOVENIJA**
727
MILIJONOV EVROV

RAZISKAVE IN RAZVOJ

436,5
MILIJONOV EVROV

MALA IN SREDNJA PODJETJA

183,2
MILIJONOV EVROV

DIGITALIZACIJA

107,5
MILIJONOV EVROV

PREDNOSTNA NALOGA 1: INOVACIJSKA DRUŽBA ZNANJA

> **CILJ:** Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij

Z vlaganji, ki bodo v celoti izhajala iz Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije (S5), nameravamo okrepitev raziskovalno in inovacijsko uspešnost, spodbuditi rast produktivnosti, povečati dodano vrednost gospodarstva in vrniti Slovenijo med države močne inovatorke. S5 opredeljuje 10 prednostnih področij, na katerih Slovenija izkazuje primerjalne prednosti, in sicer Pametna mesta in skupnosti, Horizontalna mreža informacijsko-komunikacijskih tehnologij, Pametne stavbe in dom z lesno verigo, Trajnostna pridelava hrane, Mreže za prehod v krožno gospodarstvo, Trajnostni turizem, Zdravje-medicina, Mobilnost, Tovarne prihodnosti ter Materiali kot končni produkti.

Ukrepi bodo osredotočeni na:

- izboljšanje inovacijskega sistema v Sloveniji in spodbude za prenos znanja, kar vključuje tudi podporo strateškim razvojno-inovacijskim partnerstvom,
- krepitev kapacitet za raziskave z izgradnjo in vzpostavitvijo raziskovalne infrastrukture (vključno z e-infrastrukturo), kjer so potrebe najbolj izkazane,
- krepitev vlaganj v raziskovalno razvojne in inovacijske projekte ter sodelovanje med deležniki peterne vijačnice inoviranja, kar vključuje tudi zaposlovanje mladih raziskovalcev oziroma raziskovalcev na začetku kariere v podjetjih in javnih raziskovalnih organizacijah,

- področje sodelovanja v evropskem raziskovalnem prostoru in krepitev sinergij med različnimi viri financiranja ter razvojne internacionalizacije s spodbujanjem sodelovanja podjetij in raziskovalno-razvojnih institucij na skupnih raziskovalno-razvojno-inovacijskih projektih na mednarodni ravni.

> **CILJ:** Izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe

Digitalno preobrazbo gospodarstva, družbe in javne uprave bomo spodbudili z vlaganji, osredotočeni na [digitalizacijo storitev javne uprave in družbe](#), za varno in najboljšo uporabniško izkušnjo, ob izkoriščanju podatkov in naprednih digitalnih tehnologij. To zajema dvig digitalne vključenosti in digitalnih kompetenc; pametna mesta, skupnosti in vasi; digitalne inovacije na področju prostora in okolja; celovite pametne mobilne javne storitve; enotno platformo za prijavo v e-storitve; digitalizacijo slovenskega jezika, kulturne dediščine in pomoč ranljivim skupinam; podporo uvajanju rešitev umetne inteligence v gospodarstvo, javno upravo in družbo ter digitalizacijo storitev in procesov v pravosodju.

Z ukrepi bomo spodbujali [tudi digitalno preobrazbo malih in srednje velikih podjetij \(MSP\) ter podporno in poslovno okolje za digitalno preobrazbo](#) (digitalna inovacijska stičišča, zbornice, vozlišča, mreže Fablabov, platforme za podporo verigam vrednosti, digitalni kreativni centri, ipd.).

> **CILJ:** Krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij (MSP) ter ustvarjanje delovnih mest v MSP, med drugim s produktivnimi naložbami

Slovenija bo povečala konkurenčnost gospodarstva z ustvarjanjem izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo ter okrepila družbeno odgovornost podjetij, ki bo omogočala hitrejši prehod v podnebno nevtralno družbo. Ustvarjanje visoke dodane vrednosti bo podprto z inovacijami, spodbujanjem ustvarjalnosti ter izkoriščanjem vseh priložnosti, ki jih prinaša četrta industrijska revolucija. Pomemben dejavnik je tudi zagotavljanje spodbudnega in predvidljivega okolja za poslovanje in investicije z upoštevanjem posebnosti malih podjetij, spodbujanje povezovanja s kulturno kreativnimi sektorji ter internacionalizacija podjetij.

Vlaganja bodo izhajala iz S5 in bodo osredotočena na:

- [razvoj in optimizacijo ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti](#), kar med drugim zajema izvajanje podpornih storitev za podjetja v okviru Slovenske poslovne točke - SPOT Svetovanje, SPOT Global, Subjektov inovativnega okolja (SIO), podjetniških inkubatorjev, pospeševalnikov, Projektno

nad izzive (PONI), podporo nacionalni platformi kulturnih in kreativnih industrij, e-javnemu naročanju ter pametnemu upravljanju turističnih destinacij slovenskega turizma;

- prehod novih podjetniških podjemov in novonastalih podjetij v fazo hitrejše rasti ter ukrepov za hitrorastoča podjetja;
- rast in razvoj podjetij z različnimi spodbudami, tudi za družbene inovacije, ter z ukrepi za uvedbo inovativnih pristopov v različnih segmentih poslovanja podjetij;
- področje internacionalizacije in sodelovanja na področju makroregij preko oblikovanja partnerstev s podjetji na tujih trgih, promocije in krepitev znamk proizvodov in storitev slovenskih podjetij v tujini ter skupnih vlaganj na tujih trgih.

> **CILJ:** Razvoj znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo

Za nadaljnji gospodarski razvoj Slovenije je nujno, da se razvijejo znanja in spretnosti, potrebne za pametno specializacijo, industrijski prehod ter zeleno in digitalno preobrazbo. Z načrtovanimi ukrepi želimo nasloviti vse relevantne ciljne skupine in/oziroma premostiti razkorak med izobraževanjem in trgom dela najbolj iskanih kadrov na prednostnih področjih pametne specializacije. Tako bomo vlagali (i) v krepitev znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in v podporo inovativnosti za podjetja in ostale deležnike v gospodarstvu (prvenstveno v nadaljnjo krepitev delovanja KOC - Kompetenčnih centrov za razvoj kadrov), (ii) uvedli nove fleksibilne študijske programe za izpopolnjevanje diplomantov na prednostnih področjih S5, vključno z spodbujanjem sistema mikro dokazil (pri razvoju programov za izpopolnjevanje bo pomembno vlogo imela uporaba podatkov in izsledkov iz novo nastajajočega systemskega orodja PNK - Platforma za napovedovanje kompetenc) in (iii) spodbujali tudi krepitev znanj in spretnosti systemskih izvajalcev pametne specializacije, tako na deležniški kot na institucionalni ravni.

PREDNOSTNA NALOGA 2: DIGITALNA POVEZLJIVOST

> **CILJ:** Izboljšanje digitalne povezljivosti

Več kot 108 tisoč gospodinjstev v Sloveniji nima hitrega interneta s prenosno hitrostjo vsaj 100 Mbps. Gre predvsem za t. i. bele lise na podeželju, in večinoma za hribovite konfiguracije, na za gradnjo težko dostopnih terenih z redko poseljenostjo, kjer tudi z dosedanjo ponujeno subvencijo države ni bilo zadostnega tržnega interesa operaterjev za gradnjo širokopasovnih omrežij. Načrtovano je sofinanciranje gradnje odprte visoko zmogljive širokopasovne infrastrukture oziroma širokopasovnih povezav do gospodinjstev/stanovanj, podjetij in javnih institucij za potrebe uvajanja novih storitev in naprednih tehnologij (e-poslovanje, e-izobraževanje, pametne hiše/objekti/domovi, 5G, ipd.),

in sicer na območjih, kjer taka omrežja danes še ne obstajajo in ni interesa operaterjev oziroma investorjev za gradnjo. Za vzgojno-izobraževalne zavode bodo podprte naložbe tudi izven navedenih območij, da se zagotovi dolgoročnost, ekonomska vzdržnost in ustrezno tehnično upravljanje navedene infrastrukture, kar je nujno za nemoten izobraževalni proces.

CILJ POLITIKE 2: Bolj zelena, nizkoogljična Evropa, ki je odporna in prehaja na gospodarstvo z ničelnim ogljičnim odtisom s spodbujanjem čistega in pravičnega energetskega prehoda, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter preprečevanja in obvladovanja tveganj ter trajnostne mestne mobilnosti.

PREDNOSTNA NALOGA 3: ZELENA PREOBRAZBA ZA PODNEBNO NEVTRALNOST

> **CILJ:** Spodbujanje energijske učinkovitosti in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov

Vlaganja za izboljšanje energetske učinkovitosti bodo usmerjena v [ukrepe energetske prenov stavb z upoštevanjem trajnostne gradnje ter naprednim upravljanjem sistemov v in na stavbah](#).

Z ukrepi celovite energetske prenov stavb javnega sektorja, stavb zasebnega storitvenega sektorja ter zasebnih večstanovanjskih stavb bomo prispevali k večji energetske učinkovitosti do leta 2030 za vsaj 35 %. Posebna pozornost bo v okviru predlaganih ukrepov namenjena uspešnemu povezovanju načela trajnosti, estetike in vključenosti v skladu s pobudo Novi evropski Bauhaus. [Pomembni bodo tudi ukrepi ozaveščanja socialno ranljivih skupin in omogočanja njihovega dostopa do nepovratnih sredstev ter zmanjšanja energetske revščine](#).

**ZELENA
NIZKOOGLJIČNA
SLOVENIJA
793
MILIJONOV EVROV**

**NALOŽBE V OBNOVLJIVE
VIRE ENERGIJE**

168

MILIJONOV EVROV

**POPLAVNA VARNOST IN
ODZIV NA PODNEBNE SPREMEMBE**

159

MILIJONOV EVROV

ODVAJANJE IN ČIŠČENJE VODE

169

MILIJONOV EVROV

ENERGETSKA PRENOVA STAVB

103

MILIJONE EVROV

DRUGI PROJEKTI

194

MILIJONOV EVROV

> **CILJ:** Spodbujanje energije iz obnovljivih virov

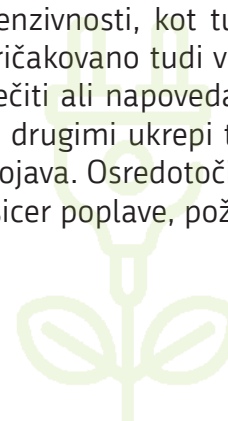
Slovenija bo spodbudila proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (OVE) z vlaganji v vetrne in sončne elektrarne, ter izgradnjo novih daljinskih sistemov na OVE (ogrevanje in hlajenje). V Sloveniji, kjer gozd in les predstavljata izjemen razvojni potencial, želimo še nadalje krepiti verigo vrednosti gozd – les, zato bomo podpirali uvajanje najnaprednejših tehnoloških rešitev za izrabo (odpadne) biomase, pri katerih je mogoče kombinirati pridobivanje električne in toplotne energije in ki so zasnovane tako, da prispevajo tudi k izboljševanju kakovosti zraka.

> **CILJ:** Razvoj pametnih energetskega sistemov, omrežij in hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E)

Omogočanje energetske skupnosti na nivoju distribucijskih omrežij za elektriko je pomemben korak k doseganju zavezujočih ciljev s področja OVE in sledi evropskim trendom prehoda v nizkoogljično družbo. Nove energetske tehnologije, zlasti na področjih učinkovite rabe energije, OVE in lokalne oskrbe z energijo, bodo ključnega pomena za uspešen boj proti podnebnim spremembam in morajo omogočati doseganje ciljev s stroški, ki jih bo gospodarstvo lahko preneslo. Ključno je torej vlaganje v projekte, ki bodo prispevali k dvigu proizvodnje energije iz OVE in bodo podpirali energetske samozadostnost, ter vlagali v projekte za pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi.

> **CILJ:** Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti, ob upoštevanju ekosistemskih pristopov

Naraščanje trenda podnebno pogojenih nesreč, tako po pogostosti, intenzivnosti, kot tudi obsegu povzročene škode, je na ozemlju Slovenije po napovedih strokovnjakov pričakovano tudi v prihodnje. Navkljub preventivnemu delovanju teh nesreč ne moremo v celoti preprečiti ali napovedati, zato se moramo nanje dobro pripraviti z ustreznimi preventivnimi gradbenimi in drugimi ukrepi ter okrepiti pripravljenost in se pravočasno ter ustrezno odzvati v primeru njihovega pojava. Osredotočili se bomo na podnebno pogojene nesreče, ki predstavljajo pomembno tveganje, in sicer poplave, požari v naravnem okolju, žled z ujмами, ter izvedli naslednje ukrepe:

- zmanjšanje poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav, ki izkazujejo najvišjo stopnjo pripravljenosti za izvedbo;
- nadgradnja sistema za opozarjanje in osveščanje na vremensko pogojene izredne razmere ter prilagajanje nanje v spremenjenem podnebnju;
- ukrepi za učinkovit, pravočasen in varen odziv v primeru podnebno pogojenih nesreč, ki jih predstavljajo ustrezna oprema, dobra usposobljenost in infrastruktura, ki podpira delovanje enot za odziv na podnebno pogojene nesreče.

> **CILJ:** Spodbujanje dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri

Na področju dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri je cilj izboljšanje kakovosti javnih storitev na področju oskrbe s pitno vodo in odvajanja in čiščenja odpadnih voda, zato se bomo prednostno osredotočili na izgradnjo manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter izgradnjo ustrezne infrastrukture na področju oskrbe s pitno vodo. Načrtovani so naslednji ukrepi:

- za izgradnjo in obnovo še manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE;
- **spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri z urejanjem vodovodnih sistemov nad 10.000 prebivalcev.** Zaradi nezagotovljenih rezervnih zajetij za pitno vodo in nekaterih zajetij za pitno vodo za javne vodovodne sisteme, bomo naslovili zagotovitev le-teh, kjer je problematika najbolj izrazita, zlasti na območju slovenske Istre in kraškega zaledja.

> **CILJ:** Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo, gospodarno z viri

Podpora bo namenjena vzpostavitvi pogojev za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo, predvsem z uvajanjem nizkoogljičnih in krožnih poslovnih modelov, uvedbo katerih je mogoče podpreti z uvajanjem digitalnih tehnologij, s katerimi bodo podjetja lažje kljubovala izzivom in pritiskom na konkurenčnost njihovega poslovanja, ki so posledica dviga cen surovin in energentov. Pri izvajanju ukrepa bo prednost namenjena podpori tistim rešitvam, ki bodo najbolj prispevale k dvigu dodane vrednosti ter k proizvodnji izdelkov, ki v svoji življenjski dobi izkazujejo nizek ogljični odtis.

Ukrepi bodo osredotočeni na spodbujanje storitev podpornega okolja za zeleni in digitalni prehod preko stičišča za oblikovanje politik in centra za zeleni, ustvarjalni in pametni razvoj ter krožnih inovacijskih procesov in učinkovite rabe virov v podjetjih (uvajanje krožnih poslovnih modelov ter novih nizkoogljičnih produktov, procesov in tehnologij za krepitev verig vrednosti, ob podpori digitalizacije). Podprti bodo projekti na področju trajnostnega gospodarstva in podjetništva, ki pri svojem delovanju vključujejo rešitve krožnega gospodarstva za vzpostavljanje krožnih materialnih tokov, minimaliziranje odpadkov, odpadnih voda, emisij onesnaževal in toplogrednih plinov, emisij hrupa pri proizvodnji/izvajanju storitev v celotni življenjski dobi produktov.

➤ **CILJ:** Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja

Ukrepi za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave so namenjeni prioritetnim Natura 2000 območjem za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov, v manjšem delu ureditvi z obiskom najbolj obremenjenih delov narave ter vlaganjem v zeleno infrastrukturo v urbanem okolju.

PREDNOSTNA NALOGA 4: TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST

➤ **CILJ:** Spodbujanje trajnostne mestne mobilnosti v okviru prehoda na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika

Investicije na področju trajnostne urbane mobilnosti bodo pripomogle k dvigu deleža trajnostnih prometnih načinov v dnevni migraciji prebivalstva ter zmanjšanju emisij toplogrednih plinov (TPG). Trajna rešitev za ta izziv je prehod na trajnostno mobilnost z nizkimi emisijami CO₂ in onesnaževal zraka ter z nizko porabo energije s poudarkom na aktivni mobilnosti, zato bodo ukrepi usmerjeni na navedena področja. Hkrati pa bodo ukrepi usmerjeni v povečanje uporabe vozil na alternativne energente.

Poleg ukrepov za izboljšanje javnega potniškega prometa z uvajanjem brezemisijevih vozil, je namreč ključno zagotavljanje ustrezne polnilne infrastrukture za alternativne energente za različne vrste vozil. Prednostno bodo sredstva namenjena infrastrukturi za multimodalni potniški promet od vrat do vrat. Hrbtenica sistema mora biti javni potniški promet (JPP), dopolnjuje pa se s kolesarskimi povezavami in infrastrukturo za pešce, s poudarkom na dostopu do postajališč JPP ter s točkami prestopa iz osebne avtomobila na JPP ali sopotništvo ali ostale aktivne oblike prevoza.

CILJ POLITIKE 3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti

**BOLJ
POVEZANA
SLOVENIJA**
511
MILIJONOV EVROV

NADGRADNJA ŽELEZNIŠKEGA OMREŽJA

NADGRADNJA CESTNEGA OMREŽJA

TRAJNOSTNA MOBILNOST

PREDNOSTNA NALOGA 5: TRAJNOSTNA (ČEZ)REGIONALNA MOBILNOST IN POVEZLJIVOST

➤ **CILJ:** Razvoj pametnega, varnega, trajnostnega in intermodalnega omrežja TEN-T, odpornega proti podnebnim spremembam.

Z ukrepi se bo prispevalo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov v najbolj ključnem sektorju, to je prometu. Na podlagi napovedi prometnih tokov, prometne varnosti, vplivov na okolje in družbene sprejemljivosti so izbrani ukrepi, ki imajo poleg nacionalnega strateškega pomena tudi visoko evropsko dodano vrednost, saj predstavljajo pomembne odseke na TEN-T omrežju. V prvi vrsti bomo vlagali v posodobitev železniške infrastrukture na sredozemskem in baltsko-jadranskem koridorju z ukrepi, ki se nanašajo ne le na infrastrukturo, temveč tudi na organizacijo, vodenje prometa in prometno varnost.

Predvidena sta ukrepa nadgradnje [železniškeproge d. m.–Dobova–Zidani Most – 1. faza: odsek d.m.–Dobova–Sevnica](#) ter [sanacija 1. cevi predora Karavanke](#).

➤ **CILJ:** Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo.

Ključni cilj je izboljšati nacionalne in regionalne povezave znotraj Slovenije in zagotoviti nadgradnjo omrežja, da bo železnica zagotovila t. i. hrbtenično prometno omrežje tam, kjer že obstaja, in ki bo povezano s cestnim prometnim omrežjem, JPP, P + R sistemi ter kolesarsko infrastrukturo. S krajšimi potovalnimi časi in taktnim voznim redom na železnici ter drugimi ukrepi (prestopne točke,

kolesarnice, usklajeni vozni redi itd.), ki so osnova celotnega prometnega sistema, se bo povečala atraktivnost javnega potniškega prometa in zagotovila trajnostna mobilnost.

Tako so izbrani ukrepi, ki se nanašajo na izgradnjo razvojnih osi in drugih regionalnih povezav za izboljšanje dostopa do TEN-T, prioritetni projekti na regionalnem železniškem omrežju. Usklajenost in učinkovitost teh ukrepov bodo zagotavljali horizontalni ukrepi prometnega načrtovanja.

V skladu z navedenim bomo podprli:

- nadgradnjo železniške proge Maribor – Ruše;
- 3. razvojno os – jug: Novo mesto-Maline (I. etapa – etapi 1 in 2);
- nadaljevanje del na 3. razvojni osi: odsek Dramlje-Šentjur;
- državno kolesarsko omrežje;
- neinfrastrukturne ukrepe trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni;
- infrastrukturo za trajnostno mobilnost na lokalni ravni;
- organizacijo trajnostne mobilnosti na lokalni ravni.

CILJ POLITIKE 4: Bolj socialna in vključujoča Evropa za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic

PREDNOSTNA NALOGA 6: ZNANJA IN SPRETNOSTI TER ODZIVNI TRG DELA

➤ **CILJ:** Izboljšanje dostopa do zaposlitve in aktivacijski ukrepi za vse iskalce zaposlitve, zlasti mlade, predvsem v okviru izvajanja jamstva za mlade, dolgotrajno brezposelne in prikrajšane skupine na trgu dela, in neaktivne osebe, kot tudi s spodbujanjem samozaposlovanja in socialnega gospodarstva.

Da bi v prihodnje zagotovili ustrezne in zadostne kadre za potrebe delodajalcev, bomo posebno pozornost in prilagojene aktivnosti namenili celotni skupini brezposelnih oseb, še zlasti pa dolgotrajno brezposelnim, starejšim in nizko izobraženim, kot tudi iskalcem zaposlitve ter osebam, katerih zaposlitev oz. samozaposlitev je ogrožena. Aktivnosti bodo šle v smeri zagotavljanja ustreznih kompetenc za lažji prehod na trg delovne sile ter skrajševanje trajanja brezposelnosti.

Podprli bomo izvajanje ukrepov **aktivne politike zaposlovanja in programov za ohranitev na trgu dela tistih skupin, katerih zaposlitev oziroma samozaposlitev je ogrožena ali začasna; izvajanje ukrepov za zmanjševanje in preprečevanje prekarnosti ter preprečevanje prehoda nazaj v brezposelnost za ciljne skupine, ki se soočajo z atipičnimi oblikami dela ter ukrepe spodbujanja samozaposlovanja in socialnega gospodarstva.**

> **CILJ:** Posodobljanje institucij in služb trga dela za oceno in predvidevanje potreb po veččinah ter zagotavljanje pravočasne in prilagojene pomoči in podpore pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu dela, prehodih in mobilnosti

S posodobitvijo institucij in služb trga dela ter modernizacijo njihovih storitev bomo zagotovili večjo usklajenost ponudbe in povpraševanja, predvidevanja potreb po spretnostih, prehodov in mobilnost na trgu dela ter predvsem ustrezno usposobljenost zaposlenih v institucijah trga dela.

Načrtuje se dodatna digitalizacija in racionalizacija delovnih procesov, razvijanje novih storitev, krepitev povezovanja vseh deležnikov na trgu dela. Pri tem je eden izmed ključnih ukrepov **razvoj in nadgradnja platforme trga dela za dolgoročno napovedovanje kompetenc oz. znanj in spretnosti**, potrebnih na trgu dela.

> **CILJ:** Spodbujanje prilagajanja delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe, aktivnega in zdravega staranja ter zdravega in dobro prilagojenega delovnega okolja, ki obravnava tveganja za zdravje

Družbene in demografske spremembe ter nizka stopnja delovne aktivnosti v starosti 55-64 let narekujejo celoviti pristop k prilagajanju delovnih mest, zlasti za starejše zaposlene, s ciljem kakovostnega, varnega in zdravega delovnega okolja v podjetjih in javnem sektorju ter spodbujanje sodelovanja delavcev pri upravljanju. K podaljševanju obdobja delovne aktivnosti, predvsem pri starejših, bomo prispevali z ukrepi za **dvig kakovosti delovnega okolja in pogojev za delo ter spodbujanje vseživljenjskega učenja**, zlasti prožnih možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo za vse, ob upoštevanju podjetniških in digitalnih veščin, boljše predvidevanje sprememb in zahtev po novih veščinah na podlagi potreb trga dela, olajševanje kariernih prehodov in **spodbujanjem poklicne mobilnosti ter medgeneracijskega sodelovanja**, s poudarkom na prenosu znanja in usposobljenosti med generacijami.

➤ **CILJ:** Izboljšanje kakovosti, vključenosti, učinkovitosti in ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela, vključno z vrednotenjem neformalnega in priložnostnega učenja, da bi podprli pridobivanje ključnih kompetenc, tudi podjetniških in digitalnih veščin, ter s spodbujanjem uvedbe dualnih sistemov usposabljanja in vajeništev.

Z namenom, da se izboljša kakovost in učinkovitost izobraževanja in usposabljanja ter njuna ustreznost za trg dela in podpre pridobivanje ključnih kompetenc, bodo sredstva namenjena zlasti za [digitalno preobrazbo izobraževanja](#); [krepitev ključnih kompetenc](#) z namenom učinkovitega odzivanja na prihodnje potrebe družbe in gospodarstva, [krepitev sodelovanja izobraževalnih ustanov z delodajalci oziroma socialnimi partnerji](#) z namenom zadovoljevanja prebojnih področij gospodarstva in potreb trga dela, tudi preko [nadgradnje modela dela z nadarjenimi ter karierne orientacije](#).

➤ **CILJ:** Spodbujanje vseživljenjskega učenja, zlasti prožnih možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo za vse, ob upoštevanju podjetniških in digitalnih veščin, boljše predvidevanje sprememb in zahtev po novih veščinah na podlagi potreb trga dela, olajševanje prehodov med delovnimi mesti in spodbujanje poklicne mobilnosti.

Z namenom doseganja večje vključenosti posameznikov v vseživljenjsko izobraževanje in učenje, predvsem deleža nižje izobraženih, manj usposobljenih in starejših, izboljšanih poklicnih kompetenc zaposlenih in učinkovitega sistema karierne orientacije, vzpostavitve digitalnih izobraževalnih virov ter visokokakovostne didaktične programske opreme in zmanjšanja digitalne vrzeli, bodo ukrepi usmerjeni v izvajanje ukrepov za pridobitev srednješolske izobrazbe in novega poklica za različne ravni, [kvalifikacije in prekvalifikacije](#), [poklicno izpopolnjevanje in usposabljanje](#), [pridobivanje in zviševanje ravni pismenosti in temeljnih zmožnosti ter izboljšanje splošne izobraženosti vključno z digitalnimi in drugimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje](#), [podpornih aktivnosti za izvajanje vseživljenjskega učenja ter krepitev kakovosti sistema izobraževanja odraslih](#), vključno z izvajanjem strokovnih in razvojnih nalog na področju vseživljenjskega učenja.

➤ **CILJ:** Doslednejše zagotavljanje enakega dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja z razvojem dostopne infrastrukture, tudi s krepitvijo odpornosti za izobraževanje in usposabljanje na daljavo in prek spleta

Sodoben izobraževalni proces zaradi spreminjajočih se zahtev in narave izobraževalnega procesa, ki ga je treba posodobiti, nujno zahteva sistematično vlaganje v infrastrukturo, pri čemer je treba upoštevati (tudi EU) zahteve po boljši energetski učinkovitosti, uporabi obnovljivih virov in tehnoloških izboljšavah.

Z namenom doseganja izboljšane infrastrukture za izvajanje izobraževalnega procesa ter zagotovitve IKT infrastrukture v podporo digitalizaciji pedagoškega in administrativnega dela, vezanega na študijsko dejavnost, ter v podporo delovanju organizacij v mladinskem sektorju, bodo ukrepi med drugim usmerjeni v [investicije v obstoječe in nove objekte s področja izobraževanja in usposabljanja, zagotovitev ustrezne informacijsko-komunikacijske tehnologije javnih visokošolskih zavodov in javnih visokošolskih knjižnic ter organizacij v mladinskem sektorju.](#)

PREDNOSTNA NALOGA 7: DOLGOTRAJNA OSKRBA IN ZDRAVJE TER SOCIALNA VKLJUČENOST

➤ **CILJ:** Pospeševanje dejavnega vključevanja za spodbujanje enakih možnosti, nediskriminacije in aktivne udeležbe ter povečevanje zaposljivosti, zlasti za prikrajšane skupine

Za zagotavljanje delovne sile, ki jo ogrožajo pričakovane demografske spremembe oziroma staranje prebivalstva, je nujna čim hitrejša aktivacija, zlasti dolgotrajno brezposelnih. Z omogočanjem čim hitrejšega vključevanja na trg dela preprečujemo tveganje odvisnosti od socialnih prejemkov zaradi brezposelnosti, hkrati pa se lahko zagotovi povračilo investicije, vložene v izobrazbo in usposabljanje. Vlaganja bodo zato usmerjena v ukrepe za [spodbujanje socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti z identificiranimi ovirami pri vstopanju na trg dela, ukrepe za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela, izobraževanj za zaprte osebe ter zaposlovanju, usposabljanju in spodbujanju socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture.](#)

➤ **CILJ:** Krepitev enakopravnega in pravočasnega dostopa do kakovostnih, trajnostnih in cenovno ugodnih storitev, vključno s storitvami, ki spodbujajo dostop do stanovanj, in storitvami oskrbe, usmerjene v posameznika, vključno z zdravstveno oskrbo; posodobitev sistemov socialne zaščite, vključno s spodbujanjem dostopa do socialne zaščite, s posebnim poudarkom na otrocih in prikrajšanih skupinah; izboljšanje dostopnosti, tudi za invalide, učinkovitosti in odpornosti zdravstvenih sistemov in storitev dolgotrajne oskrbe

Izbruh epidemije covid-19 je izpostavil pomanjkljivost sistema oskrbe, zlasti starejših, zato je nujno nadgraditi informacijsko infrastrukturo socialno varstvenih zavodov, ki bo omogočala pravočasen in ciljni dostop do podatkov. Epidemija je hkrati izpostavila tudi izzive kadrovske zmogljivosti zdravstvenega sistema in problematiko čakalnih dob. Za hitrejši odziv na hitro spreminjajoče se družbene potrebe je nujna krepitev preventivnih programov (tudi športnih) in oblikovanje programov, ki so prilagojeni potrebam starejših ter podpora ukrepom za krepitev socialnega (družbenega) inoviranja. Z vlaganji bomo zato podprli celovite in ciljno usmerjene ukrepe s področij krepitve [socialno varstvenih](#)

SV) storitev, odpornosti sistema dolgotrajne oskrbe in ukrepi za zgodnje odkrivanje demence, področja duševnega zdravja in ukrepanje na področju drog, področja nujne medicinske pomoči, digitalne pismenosti zaposlenih v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi ter krepitev zdravstvene pismenosti prebivalcev, preventivne aktivnosti v zdravstvu in obvladovanje starostne krhkosti, zagotavljanje podpornega okolja za razvoj in implementacijo novih storitev, produktov in modelov za naslavljanje družbenih izzivov na inovativen način ter ukrepe socialnega vključevanja invalidov.

> **CILJ:** Spodbujanje socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialni izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi osebami in otroki

Naloga države je, da skrbi za socialno varnost, zaščito in vključenost družin, posebej otrok in starostnikov ter z različnimi mehanizmi preprečuje oziroma zmanjšuje tveganje revščine. Posebej pomembne so različne oblike pomoči (storitve, programi, socialni transferji ipd.), ki morajo biti kakovostne, široko dostopne in raznovrstne.

Zato bomo podprli:

- programe socialnega vključevanja,
- ukrepe socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami,
- izvajanje ukrepov mreže večgeneracijskih centrov ter večnamenskih romskih centrov,
- izvajanje različnih aktivnosti na področju zaprtih oseb in oseb v probaciji in
- ukrepe za izboljšanje integracije priseljencev v izobraževalni sistem.

> **CILJ:** Spodbujanje socialno-ekonomskega vključevanja marginaliziranih skupnosti, gospodinjestev z nizkimi dohodki in prikrajšanih skupin, tudi ljudi s posebnimi potrebami, s celostnimi ukrepi, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami

Slovenijo na področju oskrbe oseb, ki za vsakdanje življenje potrebujejo pomoč drugega (starejši, ranljive skupine in osebe s posebnimi potrebami), uvrščamo med bolj institucionalizirane države. V zadnjih letih pa je tudi zaradi politik EU za Slovenijo ponovno relevanten koncept deinstitucionalizacije oziroma oskrbe v skupnosti. Zato bomo podprli ukrepe, ki bodo osredotočeni na **investicije v socialno infrastrukturo, predvsem nakup in prilagoditev socialne infrastrukture za odrasle in otroke z oviranostmi, vključno z infrastrukturo na področju dolgotrajne oskrbe**, ki bo namenjena integriranim skupnostnim storitvam in oblikam oskrbe in bo prispevala k vključenosti posameznikov v skupnost ter posledično k samostojnejšemu življenju in zagotavljanju bolj kakovostnega bivanja ciljnih skupin.

> **CILJ:** Zagotavljanje enakega dostopa do zdravstvenega varstva in krepitev odpornosti zdravstvenih sistemov, vključno z osnovnim zdravstvenim varstvom, ter spodbujanje prehoda z institucionalne oskrbe na oskrbo v družini in skupnosti.

Namen investicij v zdravstvu je zagotoviti boljšo dostopnost prebivalcev do zdravstvenih storitev in preprečevanje bolezni, s ciljem ohranjanja zdravja prebivalcev in samostojnega bivanja posameznikov. Ukrepi bodo zajemali predvsem [investicije v satelitske urgentne centre in dežurna mesta](#), ki zagotavljajo neprekinjeno izvajanje najnujnejših zdravstvenih storitev, [centre za duševno zdravje in druge investicije v javne zdravstvene zavode](#), ki izvajajo zdravstveno dejavnost na način spodbujanja krepitev zdravja ter preprečevanja bolezni. Obenem bodo investicije zajemale [nabavo drage medicinske opreme](#), ki je ključnega pomena za zagotavljanje optimalne zdravstvene obravnave pacientov.

PREDNOSTNA NALOGA 8: TRAJNOSTNA TURIZEM IN KULTURA

> **CILJ:** Krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma pri gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah

Kultura in kulturna identiteta, valorizirana v podobi in celostni ponudbi slovenskega turizma, je tisti inovativni dejavnik, ki lahko ključno prispeva k izpopolnitvi verige vrednosti in znatnemu povečanju dodane vrednosti in trajnosti v slovenskem turizmu. Podprti ukrepi bodo [krepili socialno kohezijo skozi večjo dostopnost do kulturne dediščine in prispevali k večji dodani vrednosti turističnega sektorja z bogatenjem kulturne ponudbe in izboljšavami življenjskega okolja v manj razviti regiji Vzhodna Slovenija](#).

Doseči želimo [ohranitev, varstvo in ožvitev kulturne dediščine](#) za bodoče generacije, [zagotavljanje dostopnosti dediščine](#) za vse ter [odpiranje novih delovnih mest](#), ki bodo privlačna predvsem mladim. S turističnimi vsebinami pa bomo obogatili kulturno dediščino, kar bo vplivalo na [pospešeni razvoj turizma](#) v manj razviti regiji ter imelo multiplikativne učinke na gospodarski razvoj.

CILJ POLITIKE 5: Evropa, ki je bližje državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja vseh vrst območij ter lokalnih pobud

PREDNOSTNA NALOGA 9: TRAJNOSTNI RAZVOJ LOKALNIH OBMOČIJ

> **CILJ:** Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih.

Ukrepi za prenovo mest so večdimenzionalni – ekonomski, okoljski, podnebni, družbeni. Za spodbujanje učinkovite rabe prostora v mestih bomo podprli ukrepe, kjer se skladno z načelom notranjega razvoja mest izvaja [prenova in oživljanje prostih in slabo izkoriščenih, v nekaterih primerih celo okoljsko degradiranih, pozidanih površin](#). Prednost bodo imeli projekti, ki podpirajo aktivnosti za gospodarsko in socialno oživitev mestnih območij ter ustvarjanje novih kreativnih in poslovnih jeder, zasledovati pa morajo cilje trajnostnih urbanih strategij mestnih občin.

> **CILJ:** Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja.

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) se bo izvajal na območjih vzpostavljenih lokalnih akcijskih skupin (LAS) v skladu s pripravljenimi strategijami lokalnega razvoja (SLR), ki bodo podprte s sredstvi ESRR. Projekti bodo prispevali k [boljši kakovosti življenja lokalnega prebivalstva, zagotavljali bodo ustrezno dostopnost storitev tako v urbanih središčih kot na podeželju, izboljšali področje dolgotrajne oskrbe in preventivnih zdravstvenih ukrepov, spodbujali medgeneracijsko sodelovanje, krepitev kompetenc ter skrb za prikrajšane skupine](#). Obenem bodo območja lokalnih akcijskih skupin [bolj prepoznavna na področju lokalnega podjetništva, pri inovativni uporabi lokalnih virov, \(eko\)turizmu ter ohranjanju na-ravne raznolikosti in kulturne dediščine](#).

**ZELENI PREHOD
DVEH
PREMOGOVNIŠKIH
REGIJ**

249

MILIJONOV EVROV

SAVINJSKO ŠALEŠKO OBMOČJE

173,9

MILIJONOV EVROV

ZASAVSKO OBMOČJE

74,9

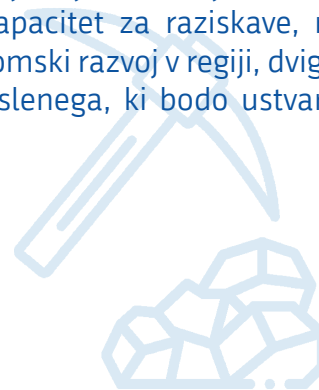
MILIJONOV EVROV

PREDNOSTNA NALOGA 10: PRESTRUKTURIRANJE PREMOGOVNIH REGIJ

Sklad za pravični prehod

Koncept pravičnega prehoda je namenjen regijam in ljudem, da se spopadejo s socialnimi, zaposlitvenimi, gospodarskimi in okoljskimi vplivi prehoda na energetske in podnebne cilje Evropske Unije (EU) do leta 2030 ter na podnebno nevtralno gospodarstvo EU do leta 2050 na podlagi Pariškega sporazuma. V Sloveniji sta 2 premogovni regiji, ki sta upravičeni območji pravičnega prehoda (Zasavje in Savinjsko Šaleška (SAŠA)). Regiji sta na različnih stopnjah prehoda, zato bo strategija vlaganj za vsako od njiju drugačna.

V **Zasavju**, kjer rudnik ne deluje več, je zaključek tranzicije treba podpreti predvsem s socialno-ekonomskimi vrstami ukrepov. Ključnega pomena so **naložbe v izvajanje ciljno usmerjenih ukrepov za zmanjšanje trenutne vrzeli na trgu dela, krepitev in nadgradnjo kapacitet za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) v regiji na področjih S5, bolj kakovosten družbeno ekonomski razvoj v regiji, dvig kompetenc, diverzifikacijo gospodarstva in dvig dodane vrednosti na zaposlenega, ki bodo ustvarila nove zaposlitvene priložnosti v MSP in velikih podjetjih.**

Strategija za izstop iz premoga v **regiji SAŠA** predvideva prenehanje obratovanja šestega bloka TEŠ in pridobivanja lignita najpozneje v letu 2033. Z ukrepi iz sredstev Sklada za pravičen prehod (SPP) je treba podpirati **diverzifikacijo dejavnosti energetskega podjetij, krepitev in nadgradnjo RRI kapacitet na področjih zelenega prehoda in S5, ukrepe za bolj učinkovito in uspešno zapolnjevanje prostih delovnih mest v panogah in sektorjih, kjer se že zdaj soočajo s pomanjkanjem delovne sile, krepitev kompetenc za različne ciljne skupine.** Ukrepi za podporo gospodarski dejavnosti bodo usmerjeni predvsem v smer dvigovanja **dodane vrednosti v obstoječih podjetjih in v razvoj novih propulzivnih podjetij.** Med ključnimi izzivi v regiji je tudi zagotavljanje **alternativnega vira toplote za sistem daljinskega ogrevanja.**

Ukrepi so podrobneje opredeljeni v Območnem načrtu za pravični prehod Zasavske regije in v Območnem načrtu za pravični prehod Savinjsko-Šaleške regije. Pomembno vsebino območnih načrtov predstavlja tudi mehanizem upravljanja, ki na ravni posamezne premogovne regije zagotavlja vključevanje deležnikov in sodelovanje regionalne ravni ne samo pri pripravi pač pa tudi v vseh fazah izvajanja območnega načrta.

OPERACIJE STRATEŠKEGA POMENA ZA SLOVENIJO V OBDOBJU 2021-2029

1. Nadgradnja ključnih raziskovalnih infrastruktur - Ukrep obsega nadgradnjo RIUM, nadgradnjo HPC zmogljivosti in nakup vrhunske raziskovalne opreme, vzpostavitev Tehnološko inovacijskega centra INNOVUM in izgradnjo nove Fakultete za strojništvo.
2. Zagotovitev poplavne varnosti na porečju Savinje je nadaljevanje 1. faze projekta, s čimer se bo dejansko zagotovilo potrebno poplavno varnost, saj so večja urbana območja še vedno poplavna ogrožena.
3. Nadgradnja 33,7 km dolge železniške proge d. m.-Dobova-Zidani Most (odsek d. m.-Dobova-Sevnica), ki je del sredozemskega TEN-T koridorja, bo s povečanjem prepustne zmogljivosti, potovalne hitrosti vlakov in prometne varnosti ter zmanjšanjem obremenjenosti s hrupom na poselitvenih območjih prispevala k odpravi ozkega grla glavne prometne železniške povezave Slovenije s Hrvaško.
4. Modernizacija storitev in povezovanje institucij trga dela vključuje krepitev mreže pisarn za delodajalce za podporo delodajalcem pri iskanju ustreznih kadrov ter posodobitev storitev v okviru institucij trga dela. Ključni cilj je vzpostavitev platforme za napovedovanje kompetenc, ki bo učinkovito povezovala delodajalce, iskalce zaposlitve in svetovalce ZRSZ.
5. Leta 2025 bosta Evropsko prestolnico kulture GO! 2025 zastopali Nova Gorica in Gorica, katerih cilj je postati čezmejna evropska prestolnica kulture. Predvidene so investicije v obnovo trga Evropa ter izgradnjo večnamenskega objekta in EPICentra.
6. V Zasavski regiji je ključna krepitev kapacitet na področju RRI, zato je ključna vzpostavitev Centra za demonstracijo in usposabljanje na področju brezogljivičnih tehnologij, ki bo podprl raziskave brezogljivičnih tehnologij za prehod v moderno zeleno usmerjeno industrijo. V SAŠA regiji bo izveden prehod na novo generacijo daljinskega ogrevanja, ki bo ekonomsko in okoljsko trajnostna ter neodvisna od premoga.

3,2 MILIJARDE EVROV BOMO
INVESTIRALI V BOLJ ZELENO, DIGITALNO,
POVEZANO IN BOLJ SOCIALNO
SLOVENIJO.

5 CILJEV POLITIK

**ZELENI PREHOD
DVEH PREMGOVNIŠKIH REGIJ**

249
MILIJONOV EVROV

1. PAMETNEJŠA SLOVENIJA

727
MILIJONOV EVROV

2. ZELENA NIZKOOGLJIČNA SLOVENIJA

793
MILIJONOV EVROV

3. BOLJ POVEZANA SLOVENIJA

511
MILIJONOV EVROV

4. BOLJ SOCIALNA SLOVENIJA

741
MILIJONOV EVROV

5. SLOVENIJA BLIŽJE DRŽAVLJANOM

85
MILIJONOV EVROV

*+TEHNIČNA POMOČ